

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 325/2010-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2010 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť G. S., Spolková republika Nemecko, zastúpeného advokátom JUDr. P. J., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 171/2005 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 171/2005 porušil základné právo G. S., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 171/2005 prikazuje ďalej konať bez zbytočných prietáhov.

3. G. S. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý uhradiť G. S. trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho advokáta JUDr. P. J., T.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 325/2010-16 z 8. júla 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť G. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 171/2005.

Sťažovateľ v podstatnej časti sťažnosti uviedol, že na okresnom súde sa od 11. mája 2005 pod sp. zn. 43 C 171/2005 vedie konanie, v ktorom sa on ako žalobca domáha vyslovenia neúčinnosti právnych úkonov, ktoré urobil jeho dlžník Ing. M. B. na základe zmluvy o prevode obchodného podielu v obchodnej spoločnosti I., s. r. o., ktorou previedol svoj obchodný podiel na odporkyňu V. R. Za 5 rokov trvania sporu v tejto veci nedošlo k žiadnemu meritórnemu rozhodnutiu.

Podľa názoru sťažovateľa okrem vyslovenia porušenia jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy mu patrí aj finančné zadosťučinenie. V sťažnosti ďalej uviedol:

„... vzhľadom na to, že sťažovateľ pravdepodobne už nikdy nevymôže od odporcu svoju dlžobu pre liknavosť súdu, keďže podľa našich informácií dlžník sa už pozbavoval všetkého svojho majetku, je namieste. Taktiež podľa našich informácií ani z odporovateľnosti právneho úkonu veľké nádeje na vymożenie finančnej pohľadávky nezostávajú, keďže obchodná spoločnosť, ktorej sa týka prevod obchodného podielu, ktorého sa týka odporovateľnosť právneho úkonu sa taktiež pozbavovala svojho majetku.

Myslíme si, že primeraným finančným zadostučinéním v tomto prípade je suma 8 000,--Eur. Minimálne takúto sumu dlžník aj s úrokmi by mi mal zaplatiť k dnešnému dňu.

Sťažovateľ sa nazdáva, že súd nepostupuje v konaní v mojej veci o odporovateľnosť právneho úkonu tak, žeby to bolo možné kvalifikovať ako rešpektovanie citovaného článku Ústavy. Naopak prietahy v konaní sú ničím neodôvodnené.“

Sťažovateľ navrhuje, aby senát ústavného súdu rozhodol v jeho veci týmto nálezom:

„Ústavný súd vyslovuje, že nekonaním Okresného súdu Košice II. vo veci: G. S., bytom Spolková republika Nemecko, štátny občan SRN, došlo k porušeniu jeho ústavného práva na prerokovanie veci bez prietahov zaručeného článkom 48 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Košice II. vo veci 43C/171/2005 okamžite konať bez prietahov.

Ústavný súd v zmysle článku 127 ods.3 Ústavy Slovenskej republiky priznáva finančné zadostučinenie G. S., v sume 8 000,--Eur.

Ústavný súd priznáva náhradu trov konania z titulu trov právneho zastúpenia v sume 582,03Eur.“

Na výzvu ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. V. K., listom sp. zn. 1 Spr V/457/2010 zo 17. augusta 2010.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol:

„S poukazom na § 53 ods. 1 Zákona o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov som toho názoru, že predmetná sťažnosť nie je prípustná,

nakoľko sťažovateľ nevyčerpal všetky prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základného práva účinne poskytuje.

Z ustanovenia § 63 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. v platnom znení totiž vyplýva, že sťažnosti vybavuje predseda príslušného súdu, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Sťažovateľom ale takáto sťažnosť podaná nebola.

K obsahu samotného spisu je potrebné uviesť, že žaloba bola síce sťažovateľom podaná dňa 11.5.2005, ale spolu s ňou nebol zaplatený súdny poplatok, hoci poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu.

Po výzve adresovanej právnenému zástupcovi sťažovateľa konajúca sudkyňa uznesením zo dňa 1.2.2006 konanie zastavila pre nedostatok právomoci slovenského súdu.

Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ odvolanie, v dôsledku čoho bol spis dňa 28.4.2006 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 16.5.2007, kedy bol vrátený s uznesením, ktorým bolo uznesenie prvostupňového súdu zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie.

Výzvou zo dňa 12.9.2007 bol sťažovateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh.

Po zaplatení súdneho poplatku bol dňa 10.1.2008 návrh zaslaný na vyjadrenie žalovanej, ktorá svoje stanovisko doručila súdu dňa 20.2.2008.

V mesiaci jún 2008 bol určený termín pojednávania na deň 22.9.2008. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Dňa 10.3.2010 bolo určené pojednávanie na 20.5.2010. Z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne bol termín tohto pojednávania zrušený a v júni 2010 bol vytýčený nový termín pojednávania na deň 27.9.2010.

Ak ústavný súd nebude akceptovať môj názor o neprípustnosti danej sťažnosti, pri jeho rozhodovaní navrhujem zohľadniť tú skutočnosť, že súdny poplatok v danom konaní bol zaplatený až po viac ako dvoch rokoch od podania žaloby, a to na základe výzvy súdu, hoci sťažovateľ bol už v čase podania žaloby zastúpený právny zástupcom, ktorému bola povinnosť zaplatenia poplatku (ako aj jeho výška) spolu s podaním žaloby nepochybne známa.

Priebežnosť konania možno posudzovať zo strany súdu až po zaplatení súdneho poplatku, kedy možno konštatovať ním zavinený prieťah v období od 22.9.2008 do

10.3.2010. Obdobie, keď sa spis nachádzal na odvolacom Krajskom súde v Košiciach, nie som oprávnený posudzovať.

Pokiaľ ide o výšku žiadaného finančného zadosťučinenia sťažovateľom, túto si uplatňuje ako náhradu za žalobou uplatňovanú ujmu, ktorú mu podľa jeho názoru spolu s úrokmi dlhuje žalovaná. Finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom ale nemôže suplovať žalobami uplatňované nároky. Sťažovateľovi tak zrejme nejde o odstránenie stavu právnej neistoty v danom konaní, ale získanie finančnej čiastky, ktorú by si v prípade úspešnosti v spore uplatňoval od žalovanej (zdôvodnenie v poslednom odstavci na strane 2 podanej sťažnosti).

V závere môjho vyjadrenia Vám oznamujem, že netrvám na konaní ústneho pojednávania v danej veci a súhlasím s upustením od neho.“

Právny zástupca sťažovateľa v podaní zo 16. augusta 2010 oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 43 C 171/05 žalobcu G. S., (sťažovateľ) proti žalovanej V. R., bytom USA, o odporovateľnosť právneho úkonu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 11. mája 2005 sťažovateľ doručil žalobu okresnému súdu, vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 43 C 171/05 a pridelená sudkyňi JUDr. B.,

- 16. mája 2005 okresný súd vyzval JUDr. J., právneho zástupcu sťažovateľa, aby v lehote 7 dní oznámil, z akého právneho predpisu vyvodzuje právomoc súdov Slovenskej republiky a príslušnosť Okresného súdu Košice II,
- 24. mája 2005 JUDr. J. podaním z 23. mája 2005 doručil odpoveď na výzvu okresného súdu,
- 11. októbra 2005 JUDr. J. doplnil podanie z 23. mája 2005,
- 1. februára 2006 okresný súd uznesením č. k. 43 C 171/2005-21 konanie zastavil,
- 27. februára 2006 JUDr. J. oznámil okresnému súdu skutočnosti dôležité pre konanie,
- 16. marca 2006 sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 1. februára 2006,
- 28. apríla 2006 spis bol doručený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), kde bol zaevidovaný pod sp. zn. 5 Co 193/06,
- 28. júla 2006 krajský súd vyzval žalovanú na vyjadrenie sa k odvolaniu,
- 30. marca 2007 krajský súd uznesením č. k. 5 Co 193/2006-31 (ktoré nadobudlo právoplatnosť 23. júna 2007) zrušil uznesenie okresného súdu a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie,
- 13. júna 2007 bol spis doručený okresnému súdu,
- 12. septembra 2007 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh 3 000 Sk v lehote 10 dní,
- 10. januára 2008 okresný súd uznesením sp. zn. 43 C 171/05 vyzval žalovanú, aby sa vyjadrila k žalobe, a právneho zástupcu sťažovateľa vyzval na oznámenie, či súhlasí s rozhodnutím o veci bez nariadenia pojednávania,
- 23. januára 2008 JUDr. J. oznámil, že sťažovateľ súhlasí s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania,
- 13. februára 2008 sa odporkyňa faxovým podaním vyjadrila k žalobe (doručené 20. februára 2008),
- 18. septembra 2008 okresný súd požiadal Okresný súd Košice I o zaslanie spisov týkajúcich sa spoločnosti I., s. r. o.,
- 18. septembra 2008 žalovaná ospravedlnila svoju neúčasť na pojednávaní nariadenom na 22. september 2008,

- 22. septembra 2008 Obchodný register Okresného súdu Košice I doručil spis sp. zn. Sro 5634-I., s. r. o.,

- 22. septembra 2008 sa uskutočnilo pojednávanie, sťažovateľ ani žalovaná neboli prítomní, prítomný bol právny zástupca sťažovateľa, pojednávanie bolo odročené na neurčito,

- 10. marca 2010 okresný súd požiadal Okresný súd Košice I, obchodný register o zaslanie „Zmluvy o prevode obchodného podielu z 24. novembra 2004 – prevod v obchodnej spoločnosti I. s.r.o. pána M. B., CSc. Na V. R., resp. o zaslanie celého spisu“,

- 16. marca 2010 Okresný súd Košice I doručil žiadané listiny,

- 21. júna 2010 okresný súd nariadil pojednávanie na 27. september 2010,

- 27. septembra 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, za sťažovateľa bol prítomný jeho právny zástupca, odporkyňa bola osobne prítomná, bolo odročené na neurčito na účely ďalšieho dokazovania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 171/2005 došlo k porušovaniu sťažovateľovho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je posudzovania právneho úkonu z hľadiska jeho odporovateľnosti, ktorú sťažovateľ namietal. Vec nemožno považovať za právne zložitú, preto ani dĺžka posudzovaného konania (5 rokov) nebola závislá od právnej zložitosti veci. Avšak pri posudzovaní faktickej zložitosti nemožno nezobrať do úvahy skutočnosť, že obaja účastníci nežijú v Slovenskej republike.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania už viac ako päť rokov bez meritórneho rozhodnutia je jednoznačne neprimerané. Predseda okresného súdu konštatoval okresným súdom zavinený prierah v období od 22. septembra 2008 do 10. marca 2010.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v danej veci bez akýchkoľvek dôvodov nečinný v období od 24. mája 2005 do 1. februára 2006 (9 mesiacov), od 13. júna 2007 do 12. septembra 2007 (3 mesiace), od 13. februára 2008 do 18. septembra 2008 (7 mesiacov), od 22. septembra 2008 do 10. marca 2010 (18 mesiacov), od 16. marca 2010 do 27. septembra 2010 (6 mesiacov), celkovo teda okresný súd počas viac ako troch vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas napadnutého súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k prierahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Ústava pritom v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prierahov. Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prierahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

Vzhľadom na to, že konanie dosiaľ nebolo právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s ustanovením § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde vo výroku v bode 2 prikázal konajúcemu súdu, aby ďalej konal bez zbytočných prierahov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 8 000 €, ktorú bližšie odôvodnil tak, že pre liknavosť súdu už nikdy nevymôže od odporcu svoju dlžobu.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa považuje za primerané v sume 2 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia). Za dva úkony vykonané v roku 2010 patrí odmena v sume dvakrát po 120,23 € k tomu dvakrát režijný paušál po 7,21 €, spolu teda v sume 254,88 € podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej

republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2010